2026-11-11
Jämställdhetsmyndigheten
info@jamstalldhetsmyndigheten.se
Diarienummer: 2026/00282

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: a.iu@regeringskansliet.se
Diarienummer U2026/00799

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ BETÄNKANDET PARALLELLA SAMHÄLLSSTRUKTURER (SOU 2026:53)

Sammanfattning

Myndigheten tillstyrker till största delen utredningens förslag och delar utredningens syn på behoven av att konkretisera och systematisera arbetet med att förebygga och motverka parallella samhällsstrukturer. Myndigheten noterar att många av förslagen i utredningen är breda och inte så konkret beskrivna, vilket gör att dessa förslag behöver utredas mer innan de kan genomföras.

Myndigheten ser också positivt på att utredningen betonar jämställdhetsperspektiven och att frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) lyfts fram som en viktig del av problemen med parallella samhällsstrukturer. Även om arbetet med att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig del av arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer, så vill Jämställdhetsmyndigheten understryka det som utredningen även lyfter fram att alla de jämställdhetspolitiska delmålen berörs. Arbetet med parallella samhällsstrukturer måste i likhet med annat jämställdhetsarbete bedrivas med en helhetssyn, där de olika jämställdhetspolitiska målen ses som beroende av varandra.

Jämställdhetsmyndigheten vill föra fram följande sammanfattande synpunkter på utredningens betänkande:

- Jämställdhetsmyndigheten ser positivt på en utvecklad indikatorbaserad uppföljning och att Jämställdhetsmyndighetens arbete för att följa upp HRV används, men vi vill samtidigt framhålla vikten av att indikatorerna har tydlig begreppslig förankring och tillräcklig validitet. Det är viktigt att indikatorer och annat underlag för uppföljning bygger på forskningsbaserad kunskap.
- Jämställdhetsmyndigheten anser att rollen nationell samordnare behöver analyseras djupare kring vilka behov denna ska fylla, vad rollen och mandatet ska vara samt hur samordnarens roll förhåller sig till andra aktörers samordningsuppdrag. Jämställdhetsmyndigheten ser att det finns risk för ett överlappande uppdrag mellan den nationella samordnaren och Jämställdhetsmyndighetens uppdrag som samordnare av den nationella samverkansstrukturen när det gäller arbetet mot våld, förtryck och utnyttjande

samt att inordna de uppgifter rörande hedersrelaterat våld som tidigare handlades av Nationellt centrum för hedersrelaterat våld och förtryck (NCH).

- Jämställdhetsmyndigheten ser att etablering på arbetsmarknaden, särskilt för utrikesfödda kvinnor, är centralt för att uppnå en större integration och att motverka förekomsten av parallella samhällsstrukturer. Det är också viktigt att beakta tillgången till förskola för den här gruppen. Tillgång till förskola för barnen underlättar etableringen på arbetsmarknaden samtidigt som barnens deltagande i förskolans verksamhet också främjar deras integration.
- Jämställdhetsmyndigheten avstyrker utredningens övervägande om att Jämställdhetsmyndigheten kan vara ett alternativ till Socialstyrelsen som ansvarig för det integrationspolitiska delmålet rörande social och kulturell integration. Jämställdhetsmyndigheten ser att ett sådant uppdrag går utöver myndighetens nuvarande uppdrag och det analyseras inte närmare i utredningen hur ett sådant uppdrag påverkar Jämställdhetsmyndighetens nuvarande arbete eller behov av resurser.
- Jämställdhetsmyndigheten vill lyfta fram vikten av att samhällsinformation om individuella rättigheter och skyldigheter når ut till både kvinnor och män. För att motverka parallella samhällsstrukturer och nå ökad integration är det särskilt viktigt att även männen tar del av relevant samhällsinformation och deltar aktivt i arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer.
- Jämställdhetsmyndigheten instämmer i att demokrativillkoret är ett viktigt kriterium för att säkerställa att offentliga medel, såväl bidrag som upphandlade varor och tjänster, inte ges till organisationer eller företag som bidrar till att upprätthålla parallella samhällsstrukturer. Jämställdhetsmyndigheten anser att det i detta sammanhang är önskvärt att regeringen ger ett övergripande ansvar till en aktör för att kunna ge information och stötta bidragsgivande myndigheter i kontrollen av specifika riskmiljöer, aktörer eller villkor som till exempel demokrativillkoret.
- Jämställdhetsmyndigheten vill i enlighet med utredningen understryka vikten av att relevant information kan delas mellan olika aktörer för att arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer ska bli effektivt och att den lagstiftning som finns också får genomslag i praktiken.

Synpunkter enligt utredningens disposition

Avsnitt 11.1.3 och Avsnitt 11.1.4. Uppdrag till SCB och Boverket att ta fram indikatorer samt Följa upp parallella normsystem med indikatorer

Jämställdhetsmyndigheten ser positivt på en utvecklad indikatorbaserad uppföljning och att Jämställdhetsmyndighetens arbete för att följa upp HRV används, men vi vill samtidigt framhålla vikten av att indikatorerna har tydlig begreppslig förankring och tillräcklig validitet. Skillnader i exempelvis arbetsmarknadsdeltagande mellan kvinnor och män kan indikera strukturella hinder, men bör inte utan kompletterande analys tolkas som uttryck för parallella normsystem eller hedersrelaterat våld och

förtryck. Registerbaserade indikatorer behöver därför kompletteras med andra kunskapsunderlag som bättre kan belysa begränsningar av individers handlingsutrymme.

Avsnitt 11.1.6. Tillför medel för forskning om parallella samhällsstrukturer

Jämställdhetsmyndigheten ser positivt på och tillstyrker förslaget om att tillföra medel till ett flerårigt tvärvetenskapligt forskningsprogram om parallella samhällsstrukturer. Det är viktigt att ett sådant program inte bara har fokus på migration och integration, utan att också jämställdhet finns med som ett tydligt perspektiv. Om ett sådant forskningsprogram inrättas och genomförs berör det Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att ta fram och sprida kunskap om HRV och därför bör Jämställdhetsmyndigheten vara en del i samverkan kring utformningen av forskningsprogrammet.

Avsnitt 11.1.8. Tillsätt en nationell samordnare mot parallella samhällsstrukturer

När det gäller den övergripande styrningen vill Jämställdhetsmyndigheten betona att det är viktigt att arbetet med parallella samhällsstrukturer drar nytta av pågående uppdrag som olika myndigheter har. Vi ser specifikt att Jämställdhetsmyndighetens olika uppdrag kopplade till HRV kan bidra till detta arbete på olika sätt, vilket även lyfts fram av utredningen, till exempel när det gäller arbetet med omfattningskartläggning och indikatorer för uppföljningen.

Vi ser att det finns behov av en utvecklad analys av vilka behov samordnaren ska fylla, vad rollen och mandatet ska vara och hur samordnarens roll förhåller sig till andra aktörers samordningsuppdrag. Det bör även bli tydligt varför just införandet av en nationell samordnare är det bästa handlingsalternativet för att utveckla arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer.

Det framgår inte explicit av utredningen hur rollen som nationell samordnare ska förhålla sig till Jämställdhetsmyndighetens uppdrag som samordnare av den nationella samverkansstrukturen när det gäller arbetet mot våld, förtryck och utnyttjande.[1] Om en nationell samordnare utses är det är av extra vikt att rollfördelningen blir tydlig mellan Jämställdhetsmyndigheten och den nationella samordnaren. Det är också av extra vikt att det byggs upp en nära samverkan mellan myndigheten och den nationella samordnaren. Annars finns det en risk för att styrningen kring att motverka HRV blir otydlig och minskar effektiviteten i arbetet.

Jämställdhetsmyndigheten ser även att det finns risk för ett överlappande uppdrag mellan den nationella samordnaren och Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att inordna de uppgifter rörande HRV som tidigare handlades av Nationellt centrum för hedersrelaterat våld och förtryck (NCH).[2] Risken för överlappning finns bland annat

[1] Uppdrag att delta i en nationell samverkansstruktur och utveckla arbetet mot våld, förtryck och utnyttjande (A2026/00420)

[2] Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev för 2026, (A2025/01245 (delvis), A2025/01258)

när det gäller Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att ta fram och sprida kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck samt att stödja länsstyrelserna i deras uppgifter om hedersrelaterat våld och förtryck.

Avsnitt 11.2.1. Utöka målgruppen för de integrationspolitiska insatserna

Jämställdhetsmyndigheten ser att integrationspolitiska insatser riktade mot gruppen utrikesfödda kvinnor som väldigt viktiga för att öka integrationen generellt och att stärka dessa kvinnors egenmakt. Jämställdhetsmyndigheten ser därför positivt på och tillstyrker utredningens förslag om att målgruppen för integrationspolitiska insatser utökas.

Avsnitt 11.2.2. Öka kunskapen om hur negativ social kontroll påverkar arbetsmarknadsetablering

Jämställdhetsmyndigheten ser att etablering på arbetsmarknaden, särskilt för utrikesfödda kvinnor, är centralt för att uppnå en större integration och att motverka förekomsten av parallella samhällsstrukturer. Jämställdhetsmyndigheten ser i likhet med utredningen att det behövs mer kunskap och utveckling av mer effektiva insatser för att motverka de normsystem som motverkar kvinnors deltagande i utbildning och på arbetsmarknaden. Arbetet med att motverka HRV och negativ social kontroll behöver tydligt vara en del av arbetet med att skapa en mer jämställd arbetsmarknad och utbildning, särskilt för utsatta grupper som utrikesfödda kvinnor. Detta är ett tydligt exempel på vikten av att arbeta med ett helhetsperspektiv när det gäller de olika jämställdhetspolitiska målen.

Här vill Jämställdhetsmyndigheten också understryka vikten av det arbete som Jämställdhetsmyndigheten bedrivit i samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Socialstyrelsen för att öka upptäckten av våld. En ökad upptäckt av våld ger grunden för att kunna jobba med effektiva insatser för att öka integration och arbetsmarknadsetablering samt motverka parallella normsystem och negativ social kontroll.

Det är också viktigt att beakta tillgången till förskola för den här gruppen. Tillgång till förskola för barnen underlättar etableringen på arbetsmarknaden samtidigt som barnens deltagande i förskolans verksamhet också främjar deras integration.

Avsnitt 11.2.3. Stärk arbetet med social, kulturell och demokratisk integration

Samhällsorientering kan ges en mer strategisk funktion i arbetet mot parallella samhällsstrukturer

Jämställdhetsmyndigheten vill lyfta fram vikten av att samhällsinformation om individuella fri- och rättigheter och skyldigheter når ut till både män och kvinnor. För att motverka parallella samhällsstrukturer och nå ökad integration är det särskilt viktigt att även männen tar del av relevant samhällsinformation och deltar aktivt i

arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer Männen är viktiga för att få till stånd en förändring som motverkar kollektivistiska och patriarkala normer.

Ansvariga aktörer

Utredningen lyfter fram att det bör övervägas om Jämställdhetsmyndigheten kan vara ett alternativ till Socialstyrelsen som ansvarig för det integrationspolitiska delmålet rörande social och kulturell integration.[3] Jämställdhetsmyndigheten ser mycket väl att myndighetens uppdrag inom jämställdhet och HRV kan bidra till att uppfylla målet rörande social och kulturell integration.

Jämställdhetsmyndigheten avstyrker dock förslaget att myndigheten skulle bli sektorsansvarig myndighet för målet. Enligt det som skrivs om vad sektorsansvaret innebär i SOU 2024:41 (Styrkraft för lyckad integration) ser myndigheten att ett sådant uppdrag går utöver myndighetens nuvarande uppdrag.

Dessutom ser myndigheten behov av att förtydliga rollen samt en konsekvensanalys av om det finns synergier och/eller komplikationer med myndighetens nuvarande uppdrag, samt vilka resurser som skulle krävas för att hantera ett sådant uppdrag. Utredningen gör ingen djupare analys av lämpligheten att utse Jämställdhetsmyndigheten till delmålsansvarig eller om det finns andra alternativ. Det görs inte heller någon analys av hur ett sådant ansvar skulle påverka myndighetens arbete eller hur behovet av resurser skulle se ut.

Avsnitt 11.2.4 Stärk kommunernas uppsökande arbete

Jämställdhetsmyndigheten vill komplettera utredningens förslag med att även mödra- och barnavårdscentralerna kan ha en viktig funktion i det uppsökande arbetet. I och med att det är regionerna som har huvudmannaskapet för dessa, så öppnar detta upp för en stärkt samverkan mellan kommuner och regioner.

Avsnitt 11.5.2 Utöka stödet för ökat informationsutbyte mellan offentliga aktörer

Jämställdhetsmyndigheten vill i enlighet med utredningen understryka vikten av att relevant information kan delas mellan olika aktörer för att arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer ska bli effektivt. Jämställdhetsmyndigheten delar också utredningens syn på att de nya möjligheter till informationsdelning som införts i lagstiftningen behöver få genomslag i praktiken och att det utvecklas effektiva strukturer för informationsdelning.

Avsnitt 11.5.3 Förtydliga riktlinjer och stöd för samverkan med civilsamhället

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i att demokrativillkoret är ett viktigt kriterium för att säkerställa att offentliga medel, såväl bidrag som upphandlade varor och

[3] Socialstyrelsen avstyrker i sitt remissvar till SOU 2024:41 att de skulle vara sektorsansvarig myndighet för delmålet, med hänsyn till att det går utöver deras kärnuppdrag som rör hälsa och sjukvård.

tjänster, inte ges till organisationer som bidrar till att upprätthålla parallella samhällsstrukturer. I detta sammanhang vill Jämställdhetsmyndigheten lyfta fram vikten av att perspektiv kring parallella samhällsstrukturer även blir en del av kommunernas, regionernas och myndigheternas bidrags- och upphandlingsverksamhet, för att säkerställa att offentliga medel inte hamnar i händerna på olämpliga aktörer. Jämställdhetsmyndigheten ser att det i detta sammanhang är önskvärt att regeringen ger ett övergripande ansvar till en aktör för att kunna ge information och stötta bidragsgivande myndigheter i kontrollen av specifika riskmiljöer, aktörer eller villkor som till exempel demokrativillkoret.[4]

För Jämställdhetsmyndigheten

Lise Tamm
Generaldirektör

Peter Vikström
Senior rådgivare

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschef Laura Hartman, interim avdelningschef Ylva Mannervik, enhetschefen Mikael Thörn samt utredarna Lenita Törning och Christine Lindström deltagit.

[4] Jämställdhetsmyndigheten har diskuterat och lyft fram behovet av ett sådant stöd i rapporten *Utvecklad och stärkt statsbidragshantering – Slutrapport av regeringsuppdraget att utveckla och stärka kontrollen inom Jämställdhetsmyndighetens statsbidragsarbete*, Rapport 2025:7.